

Rapport om ophold ved Det Danske Institut i Athen

Overordnet

Mit ophold var bevilliget for tre uger fra 1. til 21. februar 2010, med sigte på at give mig mulighed for at undersøge det nye Akropolis Museums arkitektur ifm. én af to hovedanalyser i mit speciale til Institut for kunst- og kulturvidenskab, KU.

Jeg boede i Parthenonos-lejligheden med flere andre fine mennesker, med støtte fra instituttet i hele perioden. Instituttet har i forbindelse med min ansøgning også modtaget en projektbeskrivelse af mit specialeprojekt og en arbejdsplan for opholdet (se disse). Jeg opholdt mig i Athen under hele opholdet, jeg fokuserede på arbejdet her og glædede mig til gengæld over den for mig interessante fornemmelse det er at opleve en hverdag i et andet land.

Formål

Hovedformålet med min tid i Athen var at studere New Acropolis Museums arkitektur, med henblik på at kunne analysere hvordan arkitekturen oplevelsesrationelt omsætter museets indholdsmæssige program. På mere ret dansk betyder det, at jeg først skulle danne mig et overblik over hvad museet er tænkt at skulle handle om og derefter sammenligne dette med det arkitektoniske design, der er opført med henblik på at honorere det.

Forberedelse

Jeg havde læst op på det teoretiske (erindringssociologi, oplevelsessociologi og arkitekturteori med fokus på dekonstruktivisme, moderne symbolisme/branding og monumenter) og knyttet kontakter i Athen. Jeg havde læst avisartikler, referater af Parthenon-konflikten og fulgt det græske kulturministeriums patriotiske kulturprogrammer som politisk diskurs på deres hjemmeside (de er nemlig museets bygherre). Jeg havde endda bladret gamle danske tekster igennem ("Den græske tanke", "Europæisk Idéhistorie" f.eks.) for at sætte ord på vores filhellenisme, læst rejsebøger og set Hollywoodfilm, for at danne mig et indtryk af hvordan Grækenland bliver kommercialiseret i dag og hvordan landet selv kommercialiserer og sælger sin fortid. Desuden havde jeg søgt legater og taget fri fra arbejde, så jeg kunne være i Athen 100% i den tid jeg havde til rådighed. Normalt ville jeg have en interesse i at lære et lands sprog, men jeg skåned mig selv for enhver ambition i den retning, fordi jeg ikke havde tid.

Research

Opholdet handlede rent praktisk primært om research. Jeg besøgte British Schools bibliotek, Nationalbiblioteket (ikke mindst fordi deres engelske hjemmeside ikke fungerede), jeg talte i telefon med flere arkæologiske institutioner og akademiet bl.a. vedr. spørgsmål om kilder, jeg besøgte lokale og museets boghandlere og jeg henvendte mig personligt, via telefon, fax og e-mail til henholdsvis Dr. Dimitrios Pandermalis' kontor og museets presseafdeling for at få adgang til særligt materiale (competition brief, billeder, interviews etc.).

Selvfølgelig brugte jeg desuden meget tid i museets arkitektur. Jeg besøgte det fem gange i alt, med og uden kamera. Jeg spurgte turister og ansatte om deres oplevelse af arkitekturen og gjorde detaljerede notater. Jeg så præsentationsvideoer på internettet om museets åbning og dokumentarprogrammer om dets emne. Museets arkitektur er blevet kaldt "minimalistisk", men bortset fra den enkle formgivning er der meget lidt minimalistisk ved bygningen. Hvis man interesserer sig for arkitektur som mere og andet end det stillistiske indtryk er der nok at se på: Museets organisation af de besøgendes trafik, det dertilhørende tematiske - ja ligefrem

Rapport om ophold ved Det Danske Institut i Athen

opbyggelige - forløb gennem museets udstillingslokaler, prioriteringen af hvilke dele af Akropolis' fortid arkitekturen giver rum (og hvilke dele der adskilles fra denne række af oplevelser ved at blive placeret anderswo eller ved helt at være udeladt) og den visuelle, nærmest scenematografiske iscenesættelse af museets omgivelser horisontalt og vertikalt.

Jeg var heldig nok til at få en plads på Det nordiske bibliotek hvor jeg arbejdede med min computer, så min hverdag tog rent fysisk form af den lille trekant mellem gæstelejligheden, biblioteket og museet i Makryianni-kvarteret.

Opholdet bød også på en række spændende og vidende mennesker, som jeg diskuterede mit emne med, bl.a. en nabo i gæstelejligheden Christina Borgen, der var specialestuderende i klassisk arkæologi og Rune Frederiksen fra instituttet. Begge var fantastisk hjælpsomme og beredvillige og bidrog til at give mig adgang til viden og refleksioner, der ikke havde været mulige for mig i Danmark. Christina viste mig selve Akropolis' monumenter, og en hel række af Athens øvrige antikke monumenter, og vi endte hen ad aftenen i det moderne museum, hvor vi kunne forholde os til ikke blot fortiden og dens monumenter, men også den 130 mio. € dyre tidsmaskine (museet), som staten har finansieret for at muliggøre, at og hvordan vi kan gøre det.

Resultat

Mit resultat er en analyse af to ting: Museets tematiske forudsætning, der handler om det moderne Grækenlands nære relation til den klassisk-antikke guldalder i Athens historie, og museets design, der iscenesætter oplevelsen af kontakt med særlige, attraktive dele af fortiden og dermed paradoksalt nok både yder mulighed for erfaring af forbundethed med fortiden og erfaring af, at det er en medie (museet) der varetager denne forbindelse.

Analysen passer ind i et større teoretisk slagsmål om erindring i vores samfund. En lang række teoretikere mener, at vores samfund oplever hvad der kunne kaldes et erindringssvind (f.eks. Andreas Huyssen: "Cultural Amnesia", Peirre Nora: "erindringssteder svarer til sedimenter af tidligere altomfattende erindringsmiljøer") og der er en tendens til at kulturteoretikere forholder sig taknemmeligt til projekter såsom New Acropolis Museum, fordi de efter sigende kan yde en slags erkendelsesmæssig modstand mod vores hastige, overfladiske og erindringsløse kultur.

Min undersøgelse af museet i Athen munder dog ud i den pointe, at denne type erindringsprodukter godt nok yder mulighed for at lade folk opleve en forbindelse til fortiden, men at museet som et stykke moderne erindringsteknologi samtidig afslører sin egen konstruktion og dermed bidrager til at sætte spørgsmålstejn ved karakteren af vores relation til disse fremstillede del af fortiden. Med andre ord er det ikke en rammende vurdering af museet at sige, at det "forankrer" vores tilværelse tidsligt, selvom det producerer en mulighed for at vi kan forholde os til fortiden på en integrerende facon - museets produkt er selv tidsligt. Mere konkret betyder analysen at grækere og europæere med hang til forestillingen om deres nære forbindelse til den klassisk-græske kultur får en påmindelse om, at denne forestilling ikke er uhildet. Museets historie er tæt knyttet til oprettelsen af den moderne græske stat i starten af forrige århundrede og produktionen af relationen til denne eksklusive fortid - 2500 år siden, på tværs af besættelser, indlemmelser i romerske, byzantinske og osmanniske emperier, krige, ændrede landkort, borgerkrige, moderne militært regime og grundlæggende forandringer i hele verden qua modernitet - produktionen af denne kontinuitet har derfor en kraftig nationalt-politisk dimension.

Rapport om ophold ved Det Danske Institut i Athen

Udover de andre ting jeg foretog mig, fik jeg produceret den ene store hovedanalyse til mit speciale, altså skitsen til et stort kapitel om New Acropolis Museum.

Jeg sendte på opfordring et abstract til *Passepartout*, som er et peer-reviewed kunstvidenskabeligt tidsskrift under Århus Universitet, og de har accepteret det. Det betyder af den del i mit speciale, som jeg har arbejdet med under opholdet i Athen bliver udgivet som artikel.

Personligt var det en fantastisk dejlig og hyggelig tid. Jeg havde aldrig været i Grækenland før (!) og befandt mig utrolig vel i byen. Når jeg havde fri, løb jeg (som det tilsyneladende eneste sportsinteresserede menneske i hele det Attiske landskab) gennem Athen eller jeg sludrede med Rune Frederiksen eller folk tilknyttet Det nordiske bibliotek om grækernes fortid, nutid og fremtid. Min kæreste havde sat mig i forbindelse med nogle unge athenere, så jeg oplevede ikke bare den tilfredsstillende at få en lille hverdag på biblioteket eller ude i byen, men tilmed at blive dus med byen gennem dens egne børn.

Stor tak skal I have på instituttet, det har været frugtbart for mit arbejde og en fornøjelse at være i Athen. Og jeg vil gerne sige, at I var fantastisk hjælpsomme og pragmatiske på instituttet, tak for det gode samarbejde.

Rasmus A F Quistgaard
Skyttegade 16, 4th, 2200 KBH N.
Danmark